

ЮРИДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ У ПРОФЕСІЙНОМУ МОВЛЕННІ ЮРИСТА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра українознавства

Під словом термін розуміється таке слово або словосполучення, що виражає чітко окреслене поняття певної галузі науки, культури, техніки, мистецтва та суспільно-політичного життя.

Кожна галузь науки має свою термінологію, в тому числі й юриспруденція.

Юридична термінологія реалізує набір таких функцій як: номінативна, яка полягає у побудові термінологічного значення у формі дефініції, яка узагальнює найістотніші ознаки і взаємозв'язки правового явища; комунікативна, що забезпечує специфічні потреби спілкування у сфері законодавства, юридичної науки і практики; естетична, яка забезпечує якість, точність, однозначність, лаконічність, нормативність, мовностилістичну довершеність нормативно-правового акта; культуроносна – полягає у збереженні і передачі юридичних знань і правової культури.

Юридичні терміни співвіднесені з правовими поняттями чи правовими категоріями та з максимальною точністю і лаконічністю відображають те правове поняття, яке позначають.

Однією з основних ознак юридичного терміну є однозначність, тобто одному поняттю присвоюється один юридичний термін, і навпаки, різним поняттям та категоріям присвоюється відмінні терміни.

Терміни в юриспруденції найчастіше позначають: найменування документів (постанова, повідомлення, запит та ін.), найменування осіб за професією, станом або соціальним станом (суддя, слідчий, свідок та ін.) та процесуальні дії (експертиза, допит, виїмка і т.д.). Їх можна розділити на: загальновживані, спеціально-юридичні та технологічні терміни.

Мовну діяльність юриста можна класифікувати як мову усну та письмову, внутрішню і зовнішню, діалогічну і монологічну, буденну і професійну, підготовлену і непідготовлену.

Усне мовлення є головним інструментом спілкування. З його допомогою безпосередньо здійснюється комунікативна і управлінська діяльність.

Різновидом усного мовлення є діалогічна мова, а також монологічне мовлення, яке може бути представлене у найрізноманітніших формах, таких як: виступи перед аудиторією, читання вголос, усний звіт тощо.

Будь-який професійний діалог або монолог юристів не обходиться без використання юридичних термінів.

Щоб забезпечити чіткість та зрозумілість професійної мови у діалозі чи монолозі, юридичні терміни потрібно вживати в тій формі, яка зафіксована у словнику та лише з одним значенням, теж зафіксованим в словнику. У разі співіснування кількох назв одного юридичного поняття, перевагу треба віддавати найбільш вживаному юридичному термінові, який є найвизнанішим у правознавстві й найтрадиційнішим у використанні фахівцями. Юридичний термін має нести лише основну предметно-логічну інформацію, а не передавати додаткову емоційну оцінку та чуттєво образну інформацію. Щоб уникнути непорозуміння доречно вживати терміни без скорочень та не вживати терміни-аббревіатури.